

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/49/2017
Identifikačné číslo spisu: 6705205991
Dátum vydania rozhodnutia: 22.03.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6705205991.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Námestie SNP č. 8, 975 66 Banská Bystrica, IČO: 36 038 351 (týka sa odštepného závodu Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Odštepný závod Rimavská Sobota, Potravinárska 1855, Rimavská Sobota), zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Halajom, Námestie Slobody 2, 050 01 Revúca, IČO: 37 893 726, proti žalovanej BUČINA ZVOLEN, a.s., so sídlom Lučenecká cesta 2266/6, 960 96 Zvolen, IČO: 36 029 815, zastúpenej Advokátska kancelária UHAĽ s.r.o., so sídlom Štefana Moyzesa 9877/43, 960 01 Zvolen, IČO: 47 236 655, o zaplatenie 6.784,33 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12Cb/5/2006, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43Cob/261/2015-1924 zo 17. decembra 2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43Cob/261/2015-1967 z 23. augusta 2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovanej o d m i e t a .

II. Žalobcovi n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 43Cob/261/2015-1924 zo 17. decembra 2015 v spojení s opravným uznesením č. k. 43Cob/261/2015-1967 z 23. augusta 2017 (ďalej aj „rozsudok“) potvrdil ako vecne správny odvolaním žalovanej napadnutý (v poradí tretí) rozsudok Okresného súdu Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“) č. k. 12Cb/5/2006 - 1898 z 26. júna 2015, ktorým žalobe v celom rozsahu vyhovel a žalobcovi okrem sumy 6.784,33 Eur priznal náhradu trov konania v sume 11.062,27 Eur.

2. Krajský súd v odôvodnení rozsudku poukázal na žalobu podanú na Okresnom súde Zvolen dňa 6. júna 2005, ktorou si žalobca uplatnil voči žalovanej nárok na zaplatenie sumy 204.385,- Sk, (6.784,33 Eur), titulom úrokov z omeškania vo výške 14,6 % ročne za oneskorenú úhradu tovarových faktúr uvedených v penalizačných faktúrach číslo 102119044, 102119054, 219200148, 319300001, 219200005, 219200178 a v nepremlčanej časti číslo 19992158, 19992143 a 19992076. Uviedol, že súd prvej inštancie rozhodol svojím (v poradí prvým) rozsudkom č. k. 12Cb/5/2006 - 733 z 24. novembra 2010 tak, že žalobe vyhovel, keď započítanie pohľadávok žalobcu s pohľadávkami žalovanej jej úkonom

z 19. februára 2004 posúdil ako nepreukázané a tento rozsudok na odvolanie žalovanej (odvolací súd nesprávne uvádza, že odvolanie podal „navrhovateľ“ - poznámka dovolacieho súdu) krajský súd uznesením č. k. 43Cob/144/2011 - 767 z 30. novembra 2011 zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie po doplnení dokazovania rozhodol (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 12Cb/5/2006-1150 z 29. mája 2013 tak, že žalobu zamietol. Na odvolanie žalobcu odvolací súd uznesením č. k. 43Cob/145/2013-1188 z 30. januára 2014 uvedený rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, pričom vyslovil záväzný právny názor k spornej otázke započítania (zániku) žalovanej pohľadávky, podľa ktorého žalovaná nepreukázala tvrdené porušenie zmluvnej povinnosti, za ktoré žalobcovi vyúčtovala zmluvnú pokutu vzhľadom na absenciu (žalobcom skartovaných) dôkazov a tiež, že žalovaná neoznačila započítavané pohľadávky vo vykonanom jednostrannom započítaní tak, aby bolo možné jednoznačne určiť, ktoré zanikli, prípadne v akej časti a ktoré majú trvať a v akej časti, s následkom neplatnosti započítania ako celku v zmysle ust. § 37 ods. 1 OSP. V ďalšom konaní uložil preskúmať žalobcom uplatnenú sumu už len z hľadiska správnosti výpočtu výšky úrokov z omeškania za oneskorenú úhradu jednotlivých tovarových faktúr žalovanou.

3. Krajský súd uviedol, že v súlade jeho záväzným právnym názorom (§ 226 OSP) vysloveným v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí k spornej otázke tvrdeného zániku žalobcom uplatnených úrokov z omeškania započítaním, mal súd prvej inštancie v (poradí treťom) rozsudku opätovne vykonaným dokazovaním preukázané, že žalobca z celkovo vyčíslených úrokov z omeškania 8.004,11 Eur uplatnil len nepremlčanú časť v sume 6.784,34 Eur. Nárok žalobcu súd prvej inštancie vyhodnotil ako skutkovo i právne dôvodný, a to aj v súvislosti s nepreukázanou obranou žalovanej o zániku nároku žalobcu započítaním pred začatím konania vo veci. Predmetom započítania zo strany žalovanej boli pohľadávky voči žalobcovi titulom zmluvných pokút vyplývajúcich zo zaťaženií č. 201, 110, 224, 225, 222, 215, 223, 103, 107 a 43/2001. Súd prvej inštancie posúdil započítací prejav žalovanej z 19. februára 2004 ako neplatný právny úkon pre jeho neurčitost' (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a uzavrel, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno ani ohľadom porušenia zmluvných povinností žalobcom, za ktoré by žalovanej patrila zmluvná pokuta tvoriaca predmet tvrdeného zápočtu.

4. Odvolací súd uvedený (v poradí tretí) rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa ust. § 219 ods. 1, 2 zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení platnom a účinnom do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“). Odvolanie žalovanej vyhodnotil ako nedôvodné a odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil. Len na zvýraznenie jeho vecnej správnosti odvolací súd doplnil, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno k svojej obrane, ktorou nevyvrátila v konaní preukázaný nárok žalobcu na úroky z omeškania v nepremlčanej časti v súvislosti s omeškaním žalovanej s úhradou pohľadávok žalobcu podľa špecifikácie v predmetných penalizačných faktúrach. Podrobne vyhodnotil námietky žalovanej k procesnému postupu v prvoinštančnom konaní so záverom, že nezistil takú vadu konania pred súdom prvej inštancie, ktorou by došlo k odňatiu práva žalovanej konať pred súdom, resp. k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces, či ktorej následkom by došlo k vecne nesprávnemu rozhodnutiu.

5. Odvolací súd osobitne vyhodnotil obranu žalovanej spočívajúcu v tvrdení o zániku nároku žalobcu započítaním, a to so záverom zhodným so súdom prvej inštancie, že jednostranný kompenzačný prejav žalovanej, obsiahnutý v právnom úkone z 19. apríla 2004, nie je platný podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka („ďalej aj „OZ““) pre jeho neurčitost', keďže z neho nebolo zrejmé, ktorá časť započítavaných pohľadávok započítaním zanikla a ktorá nie. Nebolo zrejmé, proti ktorým konkrétnym penalizačným zaťaženkám žalobcu mali byť započítané konkrétne penalizačné faktúry žalovanej, pričom odvolací súd zdôraznil, že pre započítanie (§ 580 OZ a § 358 a nasl. OBZ) je podstatný okamih stretu splatných pohľadávok. Potom nebolo tiež možné s určitost'ou zistiť, na základe ktorej kúpnej zmluvy vypočítaná zmluvná pokuta sa vlastne započítava proti pohľadávkam žalobcu.

6. Proti tomuto rozsudku dovolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) v zákonnej lehote dovolanie tvrdiac, že jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ OSP vo väzbe na § 241 ods. 2 písm. a/ OSP), že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ OSP) a že rozhodnutie dovolacieho súdu spočíva

na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP) a navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Podľa žalovanej k odňatiu jej možnosti konať pred súdom došlo postupom súdu prvej inštancie tým, že jej nedoručil procesné rozhodnutie navrhnuté žalovanou podľa ust. § 129 ods. 2 OSP. Išlo o uznesenie, ktorým súd prvej inštancie uložil žalobcovi doložiť do súdneho spisu zvyšok faktúr a k nim príslušné konsignačné listy v určenej lehote. V podaní z 5. mája 2015 však žalovaná svoj návrh na uloženie povinnosti žalobcovi neformulovala tak, ako súd uviedol vo výroku. Dovolateľka nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu, že takýmto postupom súd prvej inštancie jej neodňal možnosť konať pred súdom, ak uznesenie nebolo žalovanej doručené, keďže vzhľadom na jeho výrok a na tvrdenie žalobcu, že predmetné dokumenty boli skartované, nebolo vykonateľné a žalovaná proti nemu ani nemala právo podať odvolanie. V uznesení však súd prvej inštancie uviedol poučenie, že je možné proti nemu podať odvolanie a žalovaná mala záujem na jeho doručení, vzhľadom na možnosť dosiahnuť nápravu nevykonateľnosti a nesprávnosti jeho výroku. Žalovaná poukázala na to, že vydaním tohto uznesenia prešlo dôkazné bremeno na protistranu, preto považovala odvolanie proti nemu za prípustné a bolo potrebné ho doručiť obom sporovým stranám. Súd prvej inštancie napriek upozorneniu žalovanej na pojednávaní 26. júna 2015 nevykonateľnosť výroku uznesenia neopravil a hoci ním bol aj naďalej viazaný, napokon ho nerešpektoval, keď vo veci samej rozhodol aj bez jeho realizácie. Tým porušil zásadu predvídateľnosti rozhodovania, keďže žalovaná sa spoliehala, že súd bude od protistrany vyžadovať splnenie povinnosti dôkazy predložiť. Bolo potrebné preukazovať tvrdenie žalobcu, že predmetné dôkazy sú skartované, o čo žalovaná na uvedenom pojednávaní požiadala a pokiaľ odvolací súd neprihliadal v tomto smere na legitímne očakávaná žalovanej a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, tak nesprávne rozhodol.

8. V nadväznosti na uvedené dovolacie dôvody trpí konanie súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu podľa dovolateľky vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vo vzťahu k definícii tzv. inej vady konania dovolateľka poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II ÚS 591/2012 zo 4. septembra 2013. Aj keď súhlasila s tým, že súd rozhoduje, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nie, tak súd prvej inštancie neodôvodnil, prečo navrhované dôkazy nevykonal a v tom spočíva nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia, ktorú odvolací súd „zjavne nepostrehol“. Žalovaná nesúhlasila so záverom, že neunesla dôkazné bremeno k uplatnenej obrane, keď odvolací súd vychádzal z nesprávnej premisy, že dôkazné bremeno unesie sporová strana len vtedy, ak sama predloží relevantné dôkazy preukazujúce jej nárok. Tiež sa nezaoberal, prečo niektoré účtovné doklady o tom istom nároku žalobca má a tie, ktoré mu procesne nevyhovujú, nemá. Odvolací súd sa nezaoberal ani tým, ako je možné, že žalobca ako štátny podnik skartuje doklady z účtovníctva týkajúce sa súdneho konania. V tomto smere žalovaná vyjadrila pochybnosť o pravdivosti tvrdenia žalobcu o skartovaní dotknutých dokladov v roku 2005, ak k posudzovanému započítaniu žalovanou došlo v roku 2004 a nesúhlasila s hodnotením odvolacieho súdu o nadbytočnosti tohto dokazovania súdom prvej inštancie postupom podľa ust. § 129 ods. 2 OSP. Skutočnosť skartácie mal podľa žalovanej súd dokazovať.

9. K nesprávne právne posúdeniu veci došlo podľa žalovanej tým, že pokiaľ odvolací súd na jednej strane vychádzal zo záveru, že započítanie bolo nezrozumiteľné, tak nemal túto neplatnosť viazať na neunesenie dôkazného bremena žalovanou. Uviedla, že existenciu pohľadávky na započítanie a otázku určitosti započítania mal posudzovať samostatne, pričom pri posudzovaní neurčitosti právneho úkonu (§ 37 ods. 1 OZ) sa skúma prejav vôle konajúceho a nie to, či boli dané podmienky na urobenie tohto prejavu vôle (§ 39 OZ), teda či vznikla pohľadávka spôsobilá na započítanie. V tomto smere označila za nesprávne závery odvolacieho súdu už v jeho predchádzajúcom uznesení, zrušujúcim v poradí druhý rozsudok súdu prvej inštancie. Nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom malo za následok nedostatočné zistenie skutkového stavu, čo je podľa žalovanej dôvodom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia (§ 243b ods. 2 OSP). Nebolo možné aplikovať judikát Vrchného súdu v Prahe sp. zn. 9 Cmo 109/2003 a bolo potrebné vychádzať z preferencie výkladu v prospech platnosti právneho úkonu započítania a nie jeho neplatnosti (I. ÚS 640/2014). Tento prejav vôle žalovaná považovala za jasný a zrozumiteľný, nie neplatný podľa ust. § 37 ods. 1 OZ a posúdenie neplatnosti súdom podľa ust. § 39 OZ

pre nedostatky v dokazovaní za predčasné.

10. Žalobca sa k doručenému dovolaniu žalovanej nevyjadril.

11. Zo spisu vyplýva, že dovolanie žalovanej bolo podané 2. februára 2016. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktorý v ustanovení § 473 zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany (§ 470 ods. 2 CSP). Konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo (§ 470 ods. 4 CSP).

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), funkčne príslušný na dokončenie predmetného dovolacieho konania, ktoré sa začalo do 30. júna 2016 (§ 35 CSP, § 470 ods. 4 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto opravným prostriedkom.

13. Vzhľadom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, dovolací súd prípustnosť dovolania žalovanej posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1 a § 238 OSP, teda procesnej úpravy platnej a účinnej v čase, keď žalovaná toto dovolanie podala a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

14. Do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon výslovne pripúšťal (§ 236 ods. 1 OSP). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v ust. § 237 ods. 1 OSP. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP.

15. Dovolanie je v Občianskom súdnom poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno v dovolacom konaní podrobiť napadnuté rozhodnutie vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ OSP) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP) väd (viď uznesenie najvyššieho súdu z 26. 8. 2010, sp. zn. 6 Cdo 90/2010). Pritom zo samej podstaty dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku smerujúceho proti už právoplatnému rozhodnutiu súdu vyplýva, že pri posudzovaní jeho prípustnosti nemá extenzívny výklad ustanovení § 236 až § 239 OSP žiadne opodstatnenie (k tomu viď aj PL. ÚS 9/04).

16. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (§ 242 ods. 1 OSP), aby aj ex offio posúdil, či v konaní došlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré boli uvedené v ust. § 237 ods. 1 OSP. O procesnú vadu konania v zmysle tohto ustanovenia išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

17. Žalovaná procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ OSP v dovolaní nenamietala a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

18. Podľa tvrdenia dovolateľky jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ OSP) sa do 30. júna 2016 rozumel taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytoval OSP [v zmysle § 18 OSP mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 OSP), nazerat' do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 OSP), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a ku všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 OSP), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 OSP), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 OSP)].

19. Najvyšší súd v minulosti opakovane zdôrazňoval, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až f/ OSP nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že sa súd dopustil takej vady; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (k tomu vid' napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

20. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

21. Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

22. Podľa dôvodov dovolania k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ OSP) malo v danom prípade dôjsť tým, že a/ žalovanej ako sporovej strane nebolo napriek jej návrhu doručené procesné rozhodnutie súdu prvej inštancie z 18. mája 2015, vydané podľa ust. § 129 ods. 2 OSP (ďalej aj „uznesenie“), b/ výrok uznesenia bol neurčitý a nevykonateľný, c/ výrok uznesenia sa nezhodoval s petitom návrhu dovolateľky, d/ nebolo vyhovené žiadosti dovolateľky na odstránenie neurčitosti a nevykonateľnosti uznesenia jeho zrušením a vydaním nového rozhodnutia o povinnosti žalobcu predložiť dôkazy alebo o upustení od uloženia tejto povinnosti a e/ odvolací súd akceptoval postup súdu prvej inštancie, ktorý vlastné uznesenie nerešpektoval a bez jeho vykonania rozhodol vo veci samej, čím porušil zásadu predvídateľnosti rozhodovania tvoriacu integrálnu súčasť práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“).

23. Dovolací súd preskúmaním veci nezistil, že by vytýkaným procesným postupom (ad a/ - e/ v odseku 20) v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku odvolacieho súdu, došlo k odňatiu možnosti žalovanej konať pred súdom v rovine prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP.

24. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že totožnými námietkami žalovanej voči postupu súdu prvej inštancie ohľadom uznesenia z 18. mája 2015 a procesu dokazovania sa na základe podaného odvolania zaoberal aj odvolací súd. V rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie dôsledne postupoval v intenciách zrušujúcich rozhodnutí odvolacieho súdu a k (doplnenému) dokazovaniu sa sporové strany mali možnosť vyjadriť, o čom svedčia ich viaceré písomné vyjadrenia a priebeh vykonaných pojednávaní. Nemal pochybnosti o splnení povinnosti žalovanej podľa ust. § 120 ods. 1 OSP, keďže označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a navrhla podľa ust. § 129 ods. 2 OSP uloženie povinnosti žalobcovi predložiť súdu označené faktúry a k nim príslušné konsignačné listy a v prípade, ak nimi žalobca nedisponuje, napr. z dôvodu skartačnej lehoty, aby túto skutočnosť relevantným dôkazom preukázal. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie tomuto návrhu žalovanej vyhovel vydaním uznesenia z 18. mája 2015 č. k. 12Cb/5/2006 - 1875 a povinnosť žalobcovi uložil napriek tomu, že žalobca dokladmi, ktoré potrebovala žalovaná na preukázanie svojich tvrdení, nedisponuje, pretože sú skartované. Konštatoval, že pokiaľ súd prvej inštancie nepostupoval podľa požiadaviek žalovanej, aby viedol dokazovanie aj na preukázanie tvrdenia žalobcu o skartovaní predmetných dokladov, tak s odkazom na ustanovenia § 123 a § 129 OSP, na splnenie procesnej poučovacej povinnosti podľa ust. § 120 ods. 4 OSP a na priebeh pojednávania 26. júna 2015, na ktorom mali obe strany sporu možnosť vyjadriť sa ku všetkým prejednáványm skutočnostiam, dôkazným návrhom a vykonaným dôkazom, nedošlo k vade konania, ktorá by mala za následok porušenie práva žalovanej na spravodlivý súdny proces z hľadiska odňatia jej možnosti konať pred súdom.

25. Odvolací súd osobitne k námietke voči nevykonaniu dôkazu na preukázanie skartácie ďalej uviedol, že rozhodnutie o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, patrí výlučne súdu a nie sporovej strane. Ak súd niektorý z navrhnutých dôkazov nevykoná, môže to viesť k jeho nesprávnym skutkovým záverom, nie však k odňatiu možnosti konať pred súdom. Keďže uznesenie podľa ust. § 129 ods. 2 OSP je uznesením o vedení konania, nie je proti nemu prípustné odvolanie a ak sa ním uložila povinnosť len žalobcovi, jeho nedoručením žalovanej nedošlo k porušeniu žiadnych jej procesných práv. Nevykonateľnosť výroku tohto uznesenia vyvolala žalovaná svojím návrhom. To, že žalobca nevedel predložiť záznamy o skartovaní dokladov, vo svojom dôsledku neznamena prenesenie na protistranu dôkazného bremena žalovanej na preukázanie jej tvrdení - obrany voči žalobe.

26. Z vyššie uvedeného vyplýva, že už odvolací súd v napadnutom rozsudku dal primeranú a dostatočnú odpoveď na námietky žalovanej týkajúce sa tvrdení o procesných vadách postupu v prvoinštančnom konaní. Dovolací súd nezistil nesprávnosť posúdenia týchto námietok odvolacím súdom z hľadiska dodržania limitov daných úpravou občianskeho súdneho konania, resp. civilného sporového súdneho procesu. V nadväznosti na uvedené k záveru o nezistení dôvodov prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 ods. 1 písm. f/ OSP k jednotlivým dovolacím námietkam uvádza najvyšší súd nasledovné.

27. K námietkam ad a/ až d/, že žalovanej ako sporovej strane nebolo napriek jej návrhu doručené uznesenie z 18. mája 2015, že výrok uznesenia bol neurčitý a nevykonateľný, že výrok uznesenia sa nezhodoval s petitom návrhu dovolateľky a že nebolo vyhovené žiadosti dovolateľky na odstránenie neurčitosti a nevykonateľnosti uznesenia jeho zrušením a vydaním nového rozhodnutia o povinnosti žalobcu predložiť dôkazy alebo o upustení od uloženia tejto povinnosti, dovolací súd uvádza, že relevantný pre posúdenie postupu súdu prvej inštancie a následne odvolacieho súdu bol právny charakter tohto rozhodnutia.

28. Nepochybne išlo o procesný postup podľa ust. § 129 ods. 2 OSP, podľa ktorého predseda senátu alebo samosudca môže uložiť tomu, kto má listinu potrebnú na dôkaz, aby ju predložil, alebo ju obstará sám od iného súdu, orgánu alebo právnickej osoby. Pokiaľ je stanovené, že môže ísť aj o postup predsedu senátu, tak môže byť vykonaný napríklad formou výzvy, listu a nie je nevyhnutné, aby vždy išlo o rozhodnutie. Ak však v danom prípade súd prvej inštancie (samosudca), vzhľadom na návrh žalovanej, o predložení žalovanou označených listín rozhodol uložením povinnosti žalobcovi, tak postupoval správne, ak tak vykonal formou uznesenia, ktoré má charakter procesného rozhodnutia o vedení konania (§ 167 ods. 1 OSP). Úpravu uznesenia do 30. júna 2016 obsahoval OSP v ustanoveniach § 167 až § 171. Podľa ust. § 168 ods. 2 OSP uznesenie súd doručí účastníkom, ak je proti nemu

odvolanie alebo ak to je pre vedenie konania potrebné alebo ak ide o uznesenie, ktorým sa účastníkom ukladá nejaká povinnosť. Z ust. § 202 ods. 3 písm. a/ OSP vyplýva, že odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa upravuje vedenie konania a keďže uznesením sa ukladala povinnosť len žalobcovi, povinnosť jeho doručenia sa vzťahovala na žalobcu. Doručenie uznesenia žalovanej nebolo pre potrebu vedenia konania nevyhnutné. Na tom nič nemení námietka žalovanej, že uznesenie obsahovalo (nesprávne) poučenie o možnosti podať proti nemu odvolanie, keďže takéto poučenie samotné prípustnosť odvolania nezakladá. Nebol relevantný ani argument o potrebe odstránenia väd tohto uznesenia (nevykonateľnosti) prostredníctvom (nepripustného) odvolania žalovanej, ak súd prvej inštancie napokon upustil od tohto dokazovania. V tomto ohľade postupoval v súlade s ust. § 120 ods. 1 OSP, podľa ktorého len súd rozhodne, ktorý z navrhnutých dôkazov vykonaná a akým spôsobom. Preto nebola opodstatnená ani argumentácia o povinnosti súdu odstrániť nedostatky uznesenia opravou či nahradením novým uznesením.

29. Nesprávna bola aj argumentácia dovolateľky v súvislosti s vytýkaným procesným postupom súdu prvej inštancie ohľadom uznesenia z 18. mája 2015, o presune jej dôkazného bremena vo veci samej na žalobcu. Najvyšší súd už v minulosti prijal názor, že dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností zaťažuje toto účastníka konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý tiež existenciu takýchto skutočností tvrdí. V niektorých prípadoch však strana zaťažená dôkazným bremenom objektívne nemá a nemôže mať k dispozícii informácie o skutočnostiach, významných pre rozhodnutie v spore, pričom protistrana má tieto informácie k dispozícii. V prípade, že strana zaťažená dôkazným bremenom prednesie aspoň „oporné body“ skutkového stavu a zvýši tak pravdepodobnosť svojich skutkových tvrdení, nastupuje „vysvetľovacia povinnosť“ protistrany. Nesplnenie tejto povinnosti bude mať za následok hodnotenie dôkazu v neprospech strany, ktorá „vysvetľovaciu povinnosť“ nespĺnila. Zároveň tiež platí, že uvedenú „vysvetľovaciu povinnosť“ nemožno zamieňať s obrátením dôkazného bremena (rozsudok najvyššieho súdu z 11. apríla 2017, sp. zn. 3 Cdo 2/2016). Z uvedeného v podmienkach danej veci primerane vyplýva, že vo vzťahu k tvrdeniu o existencii dokladov, predloženie ktorých žalovaná požadovala od žalujúcej strany, mohlo dôjsť na strane žalobcu len k tzv. vysvetľovacej povinnosti (v rámci ktorej žalobca poskytol informáciu o skartovaní dokladov), nie však k presunu dôkazného bremena na preukázanie tvrdení žalovanej ohľadom jej procesnej a hmotnoprávnej obrany voči žalobe (o zániku žalovanej sumy započítaním). Otázka dôkazného bremena sporovej strany a jeho posúdenia súdom sa však týka skutkovej roviny konania o spore a nie vady procesného postupu v konaní, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania.

30. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie uznesenie podľa ust. § 129 ods. 2 OSP na návrh žalovanej vydal, avšak následne akceptoval vysvetlenie žalobcu, že predmetné listiny boli skartované a ďalej nepokračoval v dokazovaní tejto skutočnosti a v dokazovaní týmito listinami. Uvedený postup spadá v súlade s ust. § 120 ods. 1 OSP do výhradného práva súdu rozhodnúť o rozsahu a spôsobe dokazovania v konaní. Pre zákonnosť uvedeného postupu bolo postačujúce, že súd prvej inštancie na záverečnom pojednávaní 26. júna 2015 za prítomnosti oboch strán sporu vyhlásil uznesenie, že „ďalšie dokazovanie nenariaďuje a vyhlasuje dokazovanie za skončené“. Tým bolo rozhodnuté aj o (nevyhovení) návrhu žalovanej na pokračovanie v dokazovaní o skartácii dokladov požadovaných od žalobcu a preto nebolo potrebné ani osobitné (písomne vyhotovené) uznesenie o zrušení uznesenia z 18. mája 2015.

31. K námietke ad e/, že odvolací súd akceptoval postup súdu prvej inštancie, ktorý vlastné uznesenie nerešpektoval a bez jeho vykonania rozhodol vo veci samej, čím porušil zásadu predvídateľnosti rozhodovania tvoriacu integrálnu súčasť práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, dovolací súd uvádza, že v napadnutom rozsudku odvolací súd k vyššie uvedenému procesnému postupu súdu prvej inštancie správne poukázal na to, že nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu podľa ust. § 237 OSP (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nemožno vyvodit', že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa ust. § 237 písm. f/ OSP prípustné (viď R 125/1999). Podľa ust. § 132 OSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz

jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania podľa ust. § 237 OSP. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, no táto skutočnosť ešte sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania podľa ust. § 237 OSP. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. a/ až c/ OSP) ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné (viď uznesenie najvyššieho súdu z 22. 9. 2010, sp. zn. 5 Cdo 161/2010).

32. Dovolací súd v namietanom procesnom postupe nezistil ako jeho dôsledok nepredvídateľnosť či prekvapivosť rozhodnutia. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy. Rovnako by nemali byť zaskočení takým postupom súdu, ktorý nemá oporu v predvídateľnom právnom postupe súdu, ktorý nie je v súlade s procesným právom a jeho pravidlami (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 42/2010 zo 17. októbra 2011). Namietaný postup pri vedení konania v rámci dokazovania v danom prípade však nebolo možné hodnotiť ako nepredvídateľný, pokiaľ súd prvej inštancie po vydaní uznesenia z 18. mája 2015 napokon v súvislosti s informáciou o skartovaní dokladov rozhodol o nepokračovaní v dokazovaní týmito dokladmi. O predbežnom právnom názore odvolacieho súdu (ktorý bol pre súd prvej inštancie podľa ust. § 226 OSP záväzný) o neplatnosti kompenzačného prejavu z 19. apríla 2004 a tiež o potrebe ďalšieho dokazovania o porušení zmluvnej povinnosti, za ktorú žalovaná uplatnila voči žalobcovi zmluvnú pokutu, žalovaná vedela najneskôr od doručenia uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43Cob/145/2013-1188 z 30. januára 2014, t. j. od 12. marca 2014 a vzhľadom na navrhované dokazovanie dokladmi, ktorými sama nedisponovala, si musela byť vedomá aj svojej dôkaznej núdze. V rámci celého súdneho konania mala žalovaná vytvorený dostatočný priestor pre produkovanie svojej obrany voči žalobe i jej preukázania. To, že v konečnom dôsledku súdy oboch inštancií dospeli k záveru o neunesení dôkazného bremena na preukázanie obrany uplatnenej žalovanou a žalobe žalobcu vyhovelí, teda, že žalovaná v spore neuspela, nie je možné interpretovať ako porušenie jej práva na spravodlivý súdny proces.

33. Najvyšší súd zdôrazňuje materiálne nazeranie na spravodlivé súdne konanie, v rámci ktorého ani prípadné formálne procesné pochybenie súdu v civilnom sporovom konaní, nevyhnutne nemusí vždy viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia dovolacím súdom s dôsledkom narušenia stavu právnej istoty nastolenej medzi stranami právoplatným rozhodnutím sporu. Potrebu materiálneho (nie prísne formálneho) ponímania a vyhodnocovania súdneho procesu v rovine možného porušenia ústavných práv účastníkov súdneho konania, vrátane práva na prístup k súdu, na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1, 4, čl. 48 ods. 2 ústavy), zdôrazňuje vo svojich rozhodnutiach aj Ústavný súd Slovenskej republiky (k materiálnemu chápaniu ústavnosti viď napr. IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 37/2012).

34. Nepochybne konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní tak zabezpečovať právo na súdnu ochranu. Namietaný procesný postup však nemal relevantný vplyv na možnosť žalovanej konať pred súdom a nedošlo k zásahu do jej procesných práv, ktorý by čo do spôsobu, rozsahu a intenzity porušenia tvrdeného v dovolaní, vo svojom dôsledku vyvolal zmätočnosť konania súdov oboch inštancií a napadnutých rozhodnutí.

35. Pokiaľ obsah dovolania žalovanej smeruje aj k názoru, že k procesnej vade konania podľa ust. § 237 ods. 1 písm. f/ OSP došlo v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci súdmi, tak dovolací súd pre úplnosť považuje za potrebné uviesť, že ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ OSP dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 písm. f/ OSP, pretože právnym posudzovaním veci súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona ani procesné práva účastníka.

36. Námietskami vzťahujúcimi sa k odôvodneniu meritórneho rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu žalovaná zjavne vyjadrila svoj nesúhlas s výsledkom sporu, skutkovým a právnym posúdením veci. To, že súdy nižších inštancií nepostupovali a nerozhodli podľa predstáv žalovanej, však netvorí vadu konania a dovolací dôvod podľa ust. § 237 ods. 1 písm. f/ OSP. Najvyšší súd už v minulosti zdôraznil, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

37. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. To je podstata dôvodu, so zreteľom na ktorý má dovolací súd posudzovať otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní (resp. civilnom sporovom konaní) skôr reštriktívne. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený; pre opačný prístup nedáva Občiansky súdny poriadok v znení do 30. júna 2016 a ani Civilný sporový poriadok od 1. júla 2016 podklad v žiadnom z jeho ustanovení. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané, pretože pokiaľ by dovolací súd posudzoval vecnú správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon.

38. Vzhľadom k tomu, že rozsudok odvolacieho súdu, ktorý napadla žalovaná dovolaním, nemá znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie podľa ust. § 238 OSP procesne prípustné, v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia vady uvedenej v ust. § 237 ods. 1 písm. f/ OSP a nevyšli najavo ani iné procesné vady v zmysle ust. § 237 ods. 1 OSP, dovolací súd odmietol dovolanie žalovanej podľa ust. § 447 písm. c/ v spojení s ust. § 470 ods. 1 CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, a to bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu.

39. V dovolacom konaní žalovaná s podaným dovolaním neuspela, preto na jej strane vznikla povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania. Žalobcovi však podľa obsahu spisu žiadne trovy v tomto dovolacom konaní nevznikli, preto mu ich náhrada nebola ani priznaná (§ 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP).

40. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.